

Anežka NOVĚ!

**Projekt Revitalizace kláštera sv. Anežky České.
Historický skvost uprostřed metropole podpořený
grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska**

TISKOVÁ ZPRÁVA

Anežský klášter ožívá historií i současnými sochami

Po téměř dvou letech dokončila Národní galerie v Praze projekt revitalizace své nejstarší budovy – Kláštera sv. Anežky České. Pražská národní kulturní památka ukrytá za vysokými zdmi Starého Města se proměňuje z ryze galerijních a historických prostor v místo pro relaxaci i další kulturní vyžití. Veřejnosti se klášter ve své nové podobě otevře poprvé 25. října během večerního programu Anežka NOVĚ!

„Areál Anežského kláštera patří k nejvýznamnějším středověkým památkám u nás. Málokdo z kolemjdoucích však tuší, že se za zdmi kláštera uprostřed rušného města, skrývá oáza, která je pozůstatkem původních klášterních zahrad. Ač byl klášter v roce 1782 zrušen, zachovala se jeho unikátní gotická architektura v nebývalém rozsahu. Národní galerie v Praze, která objekt získala v roce 1963, sice Zahradu při severní bráně zpřístupnila již v 80. letech, ale povodeň v roce 2002 zahradu opět uzavřela. Zcela poprvé budou mít návštěvníci příležitost do areálu vstoupit oběma branami z Dvořákova nábřeží z ulice Na Františku, prohlédnout si nově zrestaurované pozůstatky kláštera menších bratří nebo si odpočinout v bývalých klášterních zahradách,“ uvádí Štěpánka Chlumská, kurátorka Sbírký starého umění Národní galerie v Praze a garantka odborné části projektu.

Od 26. října bude pro veřejnost v areálu Národní galerie v Praze, bývalého dvojkláštera klarisek a menších bratří, zpřístupněn nový prohlídkový okruh, který zahrnuje expozici lapidária, komentovanou trasu historickou architekturou kláštera klarisek a menších bratří zahrnující i samostatnou trasu pro dětské návštěvníky. Expozice lapidária v přízemí je první expozicí tohoto druhu v areálu kláštera a představuje nejcennější artefakty nalezené během desetiletí trvajících archeologických výzkumů objektu. Nedílnou součástí projektu je sochařská zahrada v rekonstruovaných zahradách bývalého dvojkláštera. Zcela nově jsou řešeny sadovnické úpravy zejména v Zahradě za svatyněmi a v klášteře menších bratří, obnovena byla však i zeleň v Zahradě při severní bráně. V patře Anežského kláštera návštěvníci i nadále najdou výběr toho nejlepšího ze středověkého umění ze sbírek Národní galerie.

Zahrady kláštera ožívají novým mobiliářem a téměř dvěma desítkami sochařských děl současných autorů – mimo jiné Aleše Veselého, Jaroslava Róny, Stanislava Kolfbala či Karla Malicha. Koncept expozice děl současných autorů doplňuje jedna z prvních sochařských realizací Františka Bílka monumentální plastika Golgoty. Přímou pro zahrady Anežského kláštera vytvořil autorské objekty František Skála. Zahrady tak potěší i nejmenší návštěvníky.

„Cílem bylo vytvořit divácky poutavou sochařskou galerii pod širým nebem. Jsme velmi rádi, že se pro zahrady Anežského kláštera podařilo zapůjčit reprezentativní soubor sochařských děl současných uměleckých osobností. Propojení výrazu a obsahu současných děl s prostředím gotického kláštera přináší neobyčejně zajímavé divácké zážitky,“ doplňuje Štěpánka Chlumská.

Zahrady budou přístupné sezónně a zdarma, otevírací doba v letních měsících bude oproti otevírací době galerijních expozic v interiéru kláštera prodloužena. V létě bude možné volně přístupnými zahradami vstupovat i do kláštera klarisek a menších bratří, takto budou dostupné vchody do svatyně Salvátora a presbytáře kostela sv. Františka.

Podzimní otevření, které završuje projekt podpořený grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska, je prvním krokem v řadě chystaných aktivit, jejichž cílem je vytvořit z bývalých klášterních zahrad přátelské a živé místo vyhledávané pro svoji jedinečnou atmosféru Pražany i zahraničními návštěvníky metropole. Další etapa oživení Anežského kláštera, která bude zahrnovat pestrou škálu doprovodných akcí pořádaných v zrekonstruovaných zahradách, bude představena Národní galerií na jaře roku 2017 s podtitulem Anežka LIVE!

PODROBNÉ INFORMACE

Stavební práce

Venkovní expozice v Zahradě za svatyněmi a v ambitu menších bratří by nebylo možné realizovat bez stavebních a restaurátorských úprav. Značný objem tvořily zemní práce, podmíněné záchranným archeologickým výzkumem, restaurátorské práce na pozůstatcích zdíva v areálu bývalého kláštera menších bratří a úprava architektonického řešení venkovních ploch a předpolí kláštera, která v hlavních obrysech vycházela z generelu využití areálu z roku 2004, který byl však podstatně upraven pro aktuální požadavky využití objektu Národní galerií v Praze. Díky stavebním úpravám je nyní posílena bezbariérovost objektu a to při zachování jeho památkové hodnoty. Stavební a sadovnické úpravy byly dozorovány pracovníky Národního památkového ústavu, neboť areál je národní kulturní památkou.

Stavební a sadovnické úpravy

Nedílnou součástí projektu revitalizace areálu byl rovněž nový koncept sadovnických úprav, který bylo potřeba vytvořit zejména pro Zahradu za svatyněmi východně od konventu klarisek. Původně byly tyto plochy zahradami sdruženého kláštera, od 16. století však byla neužívaná část klášterště rozprodávána a parcelována a v místě dnešních zahrad byla různorodá zástavba. Okolí Anežského kláštera bylo obestavěno domy, dílnami a sklady. Tato zástavba byla postupně bourána od sklonku 19. století. Ještě v 50. letech 20. století byla plocha zahrad, kde jsou dnes nově instalována díla Aleše Veselého, Čestmíra Sušky a Stanislava Kolíbala zastavěna bloky domů, jejichž pitoresknost a zvláštní půvab si dle pamětníků nezadal s půvaby hradní Zlaté uličky. Tato skutečnost dodnes ovlivňuje i koncepci osazení zelených ploch – na řadě míst jsou cenné archeologické lokality, nebo pozůstatky zakládání dřívějších měšťanských domů.

Záměrem autorů projektu bylo skladbou rostlin navázat na starší sadovnické práce v objektu a znovu připomenout téma klášterních zahrad, do vegetační sklady rostlin jsou však nyní vkomponovány i plané rostliny, zahrady budou oživovat také letničky a kvetoucí trvalky. Dosud nepřístupné zahrady východně od klariského konventu byly nově osázené až po ukončení stavebních úprav během léta 2016, plná vegetace v těchto zahradách bude tedy na návštěvníky čekat až na jaře roku 2017, popínavé hortenzie, břechťany a rostliny vyrůstající z drnů v archeologické lokalitě ambitu menších bratří však budou potřebovat k plné kráse podstatně více času. Jahodníky osázené za svatyněmi, letničky a bylinky v zahradách potěší návštěvníky už zanedlouho.

Zahrady budou přístupné celoročně se sezónní otevírací dobou. V letních měsících bude oproti otevírací době galerijních expozic v interiéru kláštera otevírací doba zahrad prodloužena. V letních měsících bude možné volně přístupnými zahradami vstupovat i do kláštera klarisek a menších bratří, takto budou dostupné vchody do svatyně Salvátora a presbytáře kostela sv. Františka.

Zahrada za svatyněmi

červen–srpen: 9.00–19.00

březen–květen a září–říjen: 9.00–18.00

listopad–únor: 10.00–16.00

Zahrada při severní bráně

červen–srpen: 9.00–22.00

březen–květen a září–říjen: 9.00–18.00

listopad–únor: 10.00–16.00

Sochařská zahrada

Zahrady kláštera díky revitalizaci ožívají novým mobiliářem a téměř dvěma desítkami sochařských děl současných českých autorů. Výjimkou je pouze významné dílo Františka Bílka, jedna z prvních sochařových realizací s názvem Golgota (1892). Z galerijních sbírek je v exteriérech kláštera instalována socha Aleše Veselého Zavěšené břemeno (1968). Díky zápůjčkám autorů – Michalu Gabrielovi (Tanečníci, 2007), Čestmíru Suškovi (Buben, 2001), Jaroslavu Rónovi (Podobizna s lebkou, 1994), Pavlu Opočenskému (Umyvadlo, 1993; Zpovědnice, 1996) a Stefanu Milkovovi (Amorfoid, 2004) jsou vedle děl doyenů českého sochařství – Karla Malicha, Stanisava Kolíbala (Pád, 1970) a Aleše Veselého – zastoupeni také etablovaní sochaři střední generace. Řadu z nich dříve spojovalo členství v umělecké skupině Tvrdohlaví založené v roce 1987.

Sochařská díla byla do zahrad Anežského kláštera dlouhodobě zapůjčena. Kromě autorů děl jsou mezi zapůjčiteli rovněž Galerie Zdeněk Sklenář, která zapůjčila kolekci sochařských děl Karla Malicha (mezi jinými Energie, 1968; Strom, 1968) a soukromí sběratelé (Aleš Veselý, Šikmý průřez šikmou osou, 1992–2009). Přímou pro areál Anežského kláštera vytvořil dva samostatné objekty František Skála. Objekt nazvaný Přístěnek je určen nejmenším návštěvníkům, objekt zvaný Sluneční vozík pracuje s nečekanými zážitky vnímání barev a tvarů přes materiál sochařského objektu. Tato sochařská díla bude od jara 2017 doplňovat také zvuková instalace Pavla Büchlera v ambitu menších bratří.

Nové prohlídkové okruhy a expozice

Podzimní slavností otevření nese podtitul Anežka NOVĚ!. Národní galerie v Praze Anežský klášter veřejnosti zpřístupňuje od roku 1980. V minulých desetiletích hledala různé způsoby expozičního využití objektu. V přízemí byly instalovány stálé expozice, později bylo uvolněno pro výstavy a společenské akce. Od počátku zpřístupnění objektu však v areálu kláštera chyběl ucelený komentovaný prohlídkový okruh věnovaný zdejší architektuře a osobnosti jeho zakladatelky, zemské patronky sv. Anežky České z rodu Přemyslovců, která ve zdejším klášteře strávila téměř pět desetiletí svého života.

Nyní je nový prohlídkový okruh architekturou kláštera zpřístupňován veřejnosti. Podařilo se jej realizovat díky grantové podpoře fondů EHP. Není typickou výstavou, jak ji z objektů Národní galerie známe, neboť se nejedná o expozici určenou do vyhrazeného, samostatného výstavního prostoru. Vyjma expozice lapidária v černé kuchyni a refektáři bude i nadále přízemí kláštera užíváno pro krátkodobé výstavy a společenské a kulturní akce. Záměrem autorů nového prohlídkového okruhu bylo ponechat co nejvíce působit hlavní exponát – architekturu a atmosféru samotného kláštera. Klasické expoziční prvky jakými jsou vitríny a paneláž se proto uplatňují pouze v expozici lapidária – v bývalé klášterní kuchyni a refektáři, ostatní části prohlídkového okruhu jsou řešeny solitéry či nabídkou multimédií, audioprůvodců a doplňkových tiskovin. Na prohlídkovém okruhu architekturou Anežského kláštera a expozicí lapidária se významně podílela Helena Soukupová, autorka stěžejních prací o Anežském klášteře a osobnosti jeho zakladatelky. Helena Soukupová je hlavní autorkou expozice lapidária, doprovodných textů prohlídkového okruhu a nově vydávaného průvodce Anežským klášteřem.

Prohlídkový okruh pokračuje několika zastaveními i v exteriérech kláštera. Jeho součástí je i nabídka pro děti a rodiče. Děti budou moci využít tematicky komponovaná zastavení, které spojuje téma „Klášter všemi smysly“. Vedle textových a obrazových informací na nejmladší návštěvníky čekají také hrátky s čichovými či zvukovými vjemy, tematizovanými klášterním prostředím. Nově je v západním křídle ambitu klarisek zřízen dětský ateliér, přístupný kdykoliv v otevírací době objektu, ve kterém budou moci děti i jejich rodiče výtvarně tvořit inspirováni tématy souvisejícími s historií i současností kláštera.

Lapidárium

Zcela poprvé bude v Anežském klášteře představena expozice vybraných unikátních předmětů lapidária zdejšího kláštera, tedy cenné architektonické detaily, soubor náhrobní plastiky, či nálezy zakládacích desek oltářů. Fond lapidária, shromážděný během téměř tři čtvrtě století probíhajících archeologických průzkumů a restaurátorských prací v objektu, čítá stovky předmětů. Národní galerie v Praze eviduje více než 800 předmětů, unikátní soubor nálezů je rovněž uchovávan v lapidáriu Národního muzea, Archeologickém ústavu a Muzea hlavního města Prahy. Pro expozici bylo vybráno téměř šest desítek předmětů, které mapují zejména období výstavby kláštera v době jeho vrcholného rozkvětu za života Anežky Přemyslovny, nechybí však ani předměty z období úprav kláštera ve 14. století a soubor renesančních a barokních náhrobků. Většina děl je instalována v hlavní expoziční části, v interiérové expozici v bývalé černé kuchyni, refektáři a v exteriéru v ambitu menších bratří. Některé významné solitéry jsou ponechány na místě svého původního určení či nálezů (viz exponáty např. ve svatyni Salvátora, oratoři). Do nové expozice lapidária bylo zapůjčeno také několik sbírkových předmětů z lapidária Národního muzea.

Nové prohlídkové okruhy doprovází tištěné publikace pro děti a dospělé, audioprůvodce s mobilní aplikací zahrnuje prohlídku exteriéru i interiéru kláštera, včetně nabídky komentované prohlídky pro neslyšící.

Grantová podpora

Stavební, restaurátorské a sadovnické úpravy nezbytné pro zpřístupnění venkovních ploch areálu, stejně tak jako realizace nového prohlídkového okruhu v přízemí byla podpořena grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska, realizovaným v období od ledna 2015 do října 2016 (projekt č. EHP-CZ06-OV-1-042-2014). Nositelem grantu je Národní galerie v Praze. Na jeho realizaci se podílejí rovněž partneři ze zahraničí a České republiky, Norsk institutt for kulturminneforskning, Stiftelsen herStay fundational a České vysoké učení technické v Praze. Katedra geomatiky. V minulém roce byla díky grantové podpoře realizován taneční performance norské tanečnice Monicy Herstad a její skupiny herStay, koncipovaná přímo pro Anežský klášter a jeho neopakovatelnou atmosféru. Další z partnerů projektu, norská NIKU a pražská ČVUT spolupracovaly na problematice 3D modelování a elektronické dokumentace památkových objektů a jejich využití v památkové praxi. Výsledky spolupráce byly prezentovány na mezinárodním kolokviu, pořádaném v září tohoto roku.

HISTORIE KLÁŠTERA SV. ANEŽKY ČESKÉ

Jedna z nejstarších a nejvýznamnějších gotických staveb Prahy, klášter Na Františku, nese jméno své zakladatelky, přemyslovské princezny sv. Anežky (patrně 1211–1282, svatořečené roku 1989). Anežka Přemyslovna, dcera Přemysla Otakara I. a Konstancie Uherské, byla mimořádnou osobností významem přesahující zemské hranice. Zdejší klášter založila za podpory královské rodiny počátkem 30. let 13. století, zanedlouho poté do něj vstoupila a stanula v jeho čele. Klášter Na Františku byl prvním sdruženým dvojklášteřem klarisek a menších bratří v Zaalpi, byl však také budován jako rodové pohřebiště Přemyslovců. Stal se místem královské korunovace i svědkem královských pohřbů, místem posledního odpočinku sv. Anežky České. Pro svůj význam byl prohlášen v 70. letech 20. století národní kulturní památkou.

I přes pohnuté osudy areálu se dodnes dochovalo jádro unikátní dispozice bývalého dvojklášteřa. V první etapě výstavby, přibližně v letech 1231–1234, byl založen špitál, vybudováno východní křídlo ambitu klarisek, které velkorysým rozvrhem konkurovalo královskému paláci a budována první klášterní svatyně – dvoulodí kostela sv. Františka. Zde složila roku 1234 Anežka své řeholní sliby. Výstavbu špitálu zanedlouho nahradilo založení kláštera menších bratří, sloužícího hmotným a duchovním potřebám klarisek. Práce v dalších etapách pokračovaly dobudováním svatyní, konventu klarisek a konventu menších bratří. Vyvrcholily před rokem 1265 výstavbou honosné svatyně Krista Spasitele (Salvátora) s rodovým pohřebištěm Přemyslovců. Roku 1282 byla v pohřební nice v kapli Panny Marie pochována zakladatelka kláštera, nedlouho poté započaly snahy o její svatořečení.

Význam kláštera po Anežčině smrti neupadl, ctili jej také Lucemburkové, nástupci Přemyslovců. Řeholnice obývaly klášter bez přerušení až do počátku husitských válek, kdy byly nuceny konvent opustit. Poškozený klášter poté chátral a k obratu nedošlo ani po návratu řeholnic. Roku 1495 proto klarisky odešly do Panenského Týnce a Na Františku zůstali pouze menší bratři. V druhé polovině 16. století celý areál převzali dominikáni a klášter menších bratří zanikl, pozemky byly rozprodány, postupně na nich vznikala nová městská čtvrť. Po odchodu dominikánů se klarisky se Na František vrátili, úpadek kláštera však nezastavily. Roku 1782 byl Josefem II. klášter zrušen. Zchátralé stavbě prodané v dražbě opakovaně hrozilo zboření, unikla však asanačním plánům a od počátku 20. století byla postupně dokumentována a opravována. Po dlouhotrvající rekonstrukci byl areál v 80. letech 20. století zpřístupněn veřejnosti.

REVITALIZACE KLÁŠTERA SV. ANEŽKY ČESKÉ. HISTORICKÝ SKVOST UPROSTŘED METROPOLE

Doba implementace projektu

1. 1. 2015 – 31. 10. 2016

Projektový tým Národní galerie v Praze

Jiří Hladký (vedoucí projektu), Irena Brotánková (garant rekonstrukčních prací a sadovnických úprav), Štěpánka Chlumská (garant odborných aktivit projektu, expozic, doprovodných publikací, partnerské spolupráce), Helena Dáňová, Irena Nývltová, Vendula Švaňhalová, Kamila Zetková

Exteriérové expozice

SOCHAŘSKÁ ZAHRADA

Koncepce: Adam Budak, Jiří Fajt, Štěpánka Chlumská, Irena Nývltová

Kurátoři: Irena Nývltová, spolupráce Štěpánka Chlumská

Architektonicko-výtvarné řešení expozice: Jan Roháč, Bronislav Stratil (ROHÁČ STRATIL Architektonický ateliér s.r.o.)

Grafické řešení exteriérových expozic a prohlídkového okruhu: Jana Vahalíková (Studio Marvil)

VENKOVNÍ PROHLÍDKOVÝ OKRUH ARCHITEKTUROU KLÁŠTERA

Koncepce: Štěpánka Chlumská, Helena Soukupová, spolupráce Helena Dáňová

Kurátor: Helena Dáňová, Štěpánka Chlumská

Architektonicko-výtvarné řešení expozice: Jan Roháč, Bronislav Stratil (ROHÁČ STRATIL Architektonický ateliér s.r.o.)

Grafické řešení exteriérových expozic a prohlídkového okruhu: Jana Vahalíková (Studio Marvil)

Interiérové expozice

LAPIDÁRIUM A PROHLÍDKOVÝ OKRUH INTERIÉREM KLÁŠTERA

Koncepce: Štěpánka Chlumská, Helena Soukupová, spolupráce: Helena Dáňová

Expozice lapidária: autor: Helena Soukupová, spolupráce: Štěpánka Chlumská

Kurátor: Helena Dáňová, Štěpánka Chlumská

Texty pro výstavní grafiku: Helena Soukupová, spolupráce Štěpánka Chlumská

Architektonicko-výtvarné řešení expozice: Jiří Javůrek, Silvie Bednaříková (SGL Project)

Grafické řešení expozice a prohlídkového okruhu: Jana Vahalíková (Studio Marvil)

KLÁŠTER VŠEMI SMYSLY – PROHLÍDKOVÝ OKRUH PRO DĚTI

Koncepce: Štěpánka Chlumská, Michaela Císlerová

Odborná spolupráce: Helena Dáňová, Dušan Foltýn, Radka Lomičková, Jarmila Skružná

Kurátor: Michaela Císlerová, Helena Dáňová, Štěpánka Chlumská

Architektonicko-výtvarné řešení expozice: Jiří Javůrek, Silvie Bednaříková (SGL Project)

Poslechový kvíz: Slavomír Hořínský

Grafické řešení expozice a prohlídkového okruhu: Jana Vahalíková (Studio Marvil), ilustrace: Martin Kubát

STAVEBNÍ PRÁCE & SADOVNICKÉ ÚPRAVY

Hlavní projektant: Tomáš Šantavý (Projektový ateliér pro architekturu a pozemní stavby, s. r.o.)

Spolupráce: Jan Roháč, Bronislav Stratil (ROHÁČ STRATIL Architektonický ateliér s.r.o.)

Projekt sadovnických úprav: Štěpán Špoula, Marie Gelová

Výdaje projektu

36 964 056 Kč, z toho 29 571 244 Kč dotace EHP a Norských fondů

Projekt podpořený grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska.

Projekt č. EHP-CZ06-OV-1-042-2014, Program CZ 06 – Kulturní dědictví a současné umění,
Programová oblast PA 16-3 – Zachování a revitalizace kulturního a přírodního dědictví-památky
zahradní architektury. Podrobnosti [zde](#).

www.eeagrants.org

www.norwaygrants.org

Partneři realizace grantu

Norsk institutt for kulturminneforskning

Stiftelsen herStay fundational

České vysoké učení technické v Praze – Katedra geomatiky

Za podpory

Ministerstvo kultury ČR

Ministerstvo financí ČR

Generální partner

Komerční banka

Hlavní partner

The Pudil Family Foundation

Partneři

Hlavní město Praha, Advokátní kancelář Pelikán Krofta Kohoutek

Generální mediální partner

Česká televize

Mediální partneři

Český rozhlas, Art+Antiques, Flash Art, ArtMap, Prague Events Calendar, ART+, The Museum
Channel, Art for Good, Týdeník Echo

KONTAKTY O OBRAZOVÝ MATERIÁL

Tiskové materiály a obrazový doprovod

ftp://78.41.22.132/press

login: press

heslo: press*2015*

Upozornění

Poskytnutý fotomateriál, který přebíráte od zhotovitele: Národní galerie v Praze, Staroměstské náměstí 12, 110 15 Praha 1, užijete výhradně pro účely propagace Národní galerie v Praze a u uveřejněné reprodukce vždy uvedete Fotografie © 2015 Národní galerie v Praze. Současně se zavazujete, že neposkytnete tento fotografický materiál třetí straně, nebudete jej archivovat a plně se zavazujete k dodržování autorských práv.

Kontakt

Tereza Ježková

PR manager

+420 728 301 377

tereza.jezkova@ngprague.cz

Národní galerie v Praze

Staroměstské náměstí 12, 110 15 Praha 1

[Web](#) | [Facebook](#) | [Twitter](#) | [Instagram](#) | [YouTube](#)